

*Kính thưa Thầy và các Thầy Cô!*

*Chúng con xin phép chia sẻ một số nội dung chính mà chúng con ghi chép trong bài Thầy Vọng Tây giảng từ 4h50' đến 6h00', sáng Chủ Nhật, ngày 12/10/2025.*

\*\*\*\*\*

## **PHẬT HỌC THƯỜNG THỨC**

### **Bài 220: Người nhân thì sống lâu, người nghĩa thì giàu có**

Người xưa chỉ dạy rằng người có lòng nhân từ thì tuổi thọ sẽ tăng cao. Lòng nhân từ sẽ khiến con người biết ái hộ tất cả chúng sanh. Người không có lòng nhân từ, dường như sẽ vô cảm. Trong cuộc sống hằng ngày, mọi hành động tạo tác của con người đều nói lên lòng nhân từ của họ. Khi dư đồ ăn, cá có thể thích ăn thì mình mang cho cá hay món ăn này kiến thích ăn thì mình mang cho kiến. Lòng nhân từ được thể hiện từ những việc nhỏ bé như vậy, chứ không phải chỉ ở những việc lớn lao.

Có thời gian tôi ở Hà Nội, tôi thường ra hồ Định Công phóng sanh. Cá nơi đó rất nhiều và tôi nghĩ đến việc cho cá ăn. Lần đó, tôi cho cá ăn cả chục ổ bánh mỳ thì anh lái xe taxi hỏi tôi là: *“Cái hồ này là của bác à?”* Tôi nói với anh rằng: *“Tôi thấy cá nhiều quá! Mình đã phóng sanh, đã cứu sinh mạng chúng rồi mà chúng không có ăn thì giúp cho chúng ăn nữa”*. Thật ra trong ý niệm của người thế gian, ngoài vật nuôi, ít khi họ nghĩ đến việc mang đồ ăn đến cho các loài vật ngoài tự nhiên. Ý niệm mà không có thì cũng không có hành động cụ thể.

Tất cả chúng sanh đều muốn khỏe mạnh sống lâu nên trước tiên phải nuôi dưỡng tâm nhân từ của mình. Ngoài việc phóng sanh, chúng ta còn phải nghĩ đến việc ái hộ - cứu giúp chúng sanh, kể cả những chúng sanh nhỏ bé, chúng ta cũng thương yêu. Trên Đệ Tử Quy có câu: *“Phàm là người đều yêu thương”*. Trong bài học này, Hòa Thượng khẳng định: **“Người nhân thì sống lâu, người nghĩa thì giàu sang”**. Dù khó khăn chúng ta nên biết chia sẻ giúp đỡ. Nhờ những gì cha ông và thế hệ đi trước đã làm mà đến ngày nay thế hệ chúng ta được thừa hưởng nhiều thành quả.

Kể cả trong gian khó, chúng ta vẫn cứu giúp các nước bạn, thậm chí kêu gọi việc gỡ bỏ chính sách cấm vận. Chúng ta kêu gọi bằng lòng chân thành chứ không bằng sự ngạo nghễ. Lòng chân thành sẽ khơi dậy tâm chân thành của con người bởi ai cũng có lương tri, Phật pháp gọi là Phật tánh. Mọi chúng sanh đều có tâm Phật. Con người nghe được những lời nói chân thành thì lương tri mỗi người sẽ được khơi dậy.

Qua đây cho thấy, chẳng phải là người có nghĩa thì sẽ giàu sang hay sao? Việc làm và tiếng nói của một người nghĩa có tầm ảnh hưởng to lớn. Việc này cũng không nằm ngoài phạm trù của nhân quả! Trồng dưa thì được dưa, trồng đậu thì được đậu. Gieo nhân yêu thương thì nhận được yêu thương. Người sẵn sàng đùm bọc, sẻ chia khó khăn thì khi họ gặp hoạn nạn, họ sẽ nhận được sự giúp đỡ từ người khác. Trong lòng chân

tình không có toan tính nên chúng ta làm mà không cần hỏi đáp, tuy vậy, những người nhận tấm chân tình ấy lại sẵn sàng đền đáp. Cả quốc gia, cả dân tộc chúng ta đều vinh quang trên diễn đàn quốc tế. Chúng ta đã có những lời nói nghĩa khí, việc làm nghĩa khí, hành động nghĩa khí kịp thời kịp lúc.

Nếu chúng ta không tạo nhân mà muốn hưởng quả thì đây là điều không thể có. Quá khứ không tạo nhân thiện thì hiện đời không có quả thiện để hưởng. Nếu cha ông chúng ta không làm thì chúng ta là con cháu đời sau làm sao mà được hưởng đây! Nếu đời này chúng ta làm những việc vong ân bội nghĩa thì con cháu đời sau sẽ phải hưởng quả báo vong ân bội nghĩa. Chúng ta cần quán sát trên bình diện quốc tế và trong một gia đình, phóng to để quán sát cái lớn và thu nhỏ để quán sát cái nhỏ, chúng ta phải biết việc gì nên làm. Người xưa đã dạy: *“Nhân phi nghĩa bất giao, vật phi nghĩa bất thủ”*.

Chúng ta muốn con cháu mình xa quê có quý nhân phù trợ thì mỗi người chúng ta phải làm quý nhân. Có người con đi phương xa một thời gian trở về xây được nhà, mua xe cho cha mẹ bởi khi ở xa, chúng có quý nhân hỗ trợ. Ngược lại, có người con, cũng đi xa bao năm, mỗi lần về thăm nhà là xin tiền cha mẹ, chẳng thấy mang tiền về bao giờ. Vì sao như thế? Vì chúng không có quý nhân phù trợ, chúng không có phước. Trong câu chuyện này, tôi từng hỏi các cụ rằng, mỗi bậc làm ông bà, cha mẹ chúng ta đã làm quý nhân chưa?

Người ta lỡ đường thì giúp người ta một bữa cơm, cho người ta một chỗ nghỉ. Trong cuộc sống này còn có rất nhiều người khó khăn. Tuy rằng chúng ta không dư dả nhưng chúng ta còn vượt qua được khó khăn, cho nên, phải biết dành ra một chút cho người gian khó. Mẹ của bà Hứa Triết thấy một người mẹ dẫn theo một người con đi xin ăn, trông mệt mỏi và khi biết họ ba ngày chưa ăn, Mẹ của bà Hứa Triết nói: *“Hôm qua chúng tôi ăn rồi, mâm cơm này dành cho người ba ngày chưa được ăn!”*. Hành động nghĩa tình ấy làm sao không cảm động trời đất!

Hòa Thượng nói: ***“Người nhân thì sống lâu, người nghĩa thì giàu sang. Lời nói này, các bạn suy ngẫm xem, có đạo lý không?”*** Đây là một đạo lý rất sâu sắc. Từ xưa đến nay, chúng ta đều nhìn thấy rõ rằng đời sống của người nhân nghĩa ngay hiện đời rất tốt đẹp và con cháu đời sau của họ cũng tốt đẹp. Người xưa dạy rằng: *“Để tiền lại cho con chắc gì con giữ được. Để sách lại cho con chắc gì con đã đọc. Để âm đức lại cho con thì đời đời con cháu ắt no”*. Âm đức là gì? Là ân nghĩa, đạo nghĩa, tình nghĩa mà chúng ta làm.

Hòa Thượng nói: ***“Người Đài Loan cúng thần tài là cúng quan công. Quan công là người có đạo nghĩa, nhất định chỉ phò tá chúa mình là Lưu Bị. Tào Tháo biết rõ Quan Công sẽ ra đi nên dành mọi hậu đãi tốt nhất cho Quan Công. Trong lúc chưa biết chúa mình ở đâu, Quan công tạm thời ở lại nhưng khi biết tin về Lưu Bị thì lập tức Quan Công lên đường ngay. Quan Công là người nghĩa khí, chứ không phải là thần tài.”***

***“Thờ thần tài phải thờ Phạm Nặc hay còn gọi là Phạm Lãi. Phạm Lãi có người yêu là Tây Thi rất xinh đẹp, Phạm Lãi đã dâng người yêu của mình cho Việt Vương Câu Tiễn. Việt Vương Câu Tiễn tiếp tục dâng Tây Thi cho Ngô Vương Phù Sai, sau đó Ngô Vương Phù Sai, mê mẩn mỹ nhân mà bỏ việc triều chính. Việt Vương Câu Tiễn liền khởi quân chiếm lại quốc gia. Phạm Lãi biết Việt Vương Câu Tiễn chỉ có thể cùng lúc hoạn nạn chứ không thể cùng vinh hoa phú quý. Ông liền khuyên một vị quan tên là Văn Chủng điều này nhưng Văn Chủng không tin nên ở lại. Sau khi Phạm Lãi bỏ đi thì hay tin Văn Chủng đã bị Việt Vương Câu Tiễn ban cho chết.***

Qua câu chuyện này, Hòa Thượng muốn nói với chúng ta về Phạm Lãi. Sau khi Phạm Lãi bỏ đi, ông đã thay tên đổi họ. Ông bắt đầu làm ăn kinh doanh và phát tài nhưng mỗi lần phát tài ông đều đem bố thí hết. Từ khoản tiền còn lại không nhiều, ông tiếp tục làm ăn và tiếp tục phát đạt rồi tiếp tục bố thí hết. Ông làm như thế ba lần nên có câu rằng: *“Tam tụ tài, tam tán tài”*. Từ đây, chúng ta thấy rằng muốn giàu sang, muốn có tiền tài thì phải tu bố thí tiền tài. Con người trên thế gian đều mong có tiền tài nhưng họ lại không tu bố thí.

Khi Hòa Thượng Tịnh Không còn trẻ, Ngài đến Đài Loan trong một hoàn cảnh tứ khổ vô thân, không có ai để nương nhờ, vậy mà Ngài vẫn gặp được Phật pháp. Chương Gia Đại Sư đã khuyên Ngài rằng nếu muốn bước nhanh vào Phật pháp thì hãy bắt đầu từ sự bố thí. Hòa Thượng nói rằng Ngài ở nơi này không nhà, không người thân, đến ăn còn không đủ thì làm cách nào để bố thí. Đại Sư hỏi: *“Có thể bắt đầu từ 1 đồng không?”* Hòa Thượng nói: *“Một đồng thì phải cố gắng lắm mới có”*. Vì vậy, Đại sư đã chỉ rằng nếu một đồng mà khó thì hãy bắt đầu từ một xu, năm xu rồi một hào, năm hào. Tôi từng khuyên các cụ già, mỗi ngày đi chợ, hãy để dành ra 2000 đồng, một tháng mình sẽ có hơn 20.000 để đi bố thí. Điều quan trọng nhất là mình có tâm để bố thí, có tấm lòng để biết lo nghĩ và chia sẻ đến người khác.

Hòa Thượng kể: ***“Phạm Lãi phát tài to nhưng ông không hưởng thụ, ông lập tức đem đi bố thí, cứu giúp biết bao nhiêu là người cùng khổ. Đem hết tài sản của mình ban phát hết thì không bao lâu sau ông lại phát tài. Phát tài còn nhiều hơn lần trước đã ban phát ra. Trong mạng có tiền tài thì cho dù bạn có vứt bỏ thì nó vẫn quay trở lại. Người học Phật chúng ta trong lòng đều biết rõ việc này! Phạm Lãi là người thông minh, ông đem tài sản ra bố thí hết. Từ khoản tiền nhỏ nhất, ông tiếp tục làm ăn và một hai năm sau, ông lại phát tài mà tài phát còn nhiều hơn lần trước. Câu chuyện của ông “Tam tụ tài, tam tán tài” được ghi chép trong lịch sử, là câu chuyện rất nổi tiếng. Cho nên người đời sau mà cúng thần tài thì phải cúng Phạm Lãi.”***

Chúng ta muốn cúng thần tài thì phải cúng một người làm ra tấm gương, *“tam tụ tài tam tán tài”*. Muốn phát tài thì học theo tấm gương bố thí của Phạm Lãi. Tuy nhiên, con người ngày nay thì khác, họ thờ thần tài để mong có tiền tài vào nhà. Năm nào mà tiền tài không vào thì người ta sẵn sàng liệng cả bàn thờ ông thần tài xuống sông. Tôi

khuyên mọi người không nên làm như vậy, không nên học theo cách làm bất kính này. Chúng tôi từng vớt rất nhiều, có khi còn cả xe. Tôi đã mang về đây được hai con vật rất quý bằng đá, một con cóc và một con rùa đều nguyên khối, mỗi con 15 ki-lô-gram.

Những người học Phật không chân chánh thì không hiểu rõ đạo lý trên. Người không hiểu thì không thật làm. Thầy Hồ Tiểu Lâm từng chia sẻ rằng Thầy đã giao toàn bộ việc kiểm soát tiền cho nhân viên, thậm chí mỗi nhân viên chính thức đều là cổ đông. Thế mà tài sản của công ty càng lúc càng tăng mạnh. Đạo lý mà người xưa đã nói là trong mạng có tiền tài thì cho dù có tiêu hay cho đi hết thì cũng bằng cách này cách khác nó sẽ quay trở về. Không phải là chúng ta cho đi hết rồi thì trong mạng không còn. Trong mạng có nhất định có, trong mạng không nhất định không. Còn nếu chúng ta dùng thủ đoạn mà chiếm lấy thì sẽ làm cho phước lộc trong mạng của mình bị tổn giảm.

Hôm trước có một vị Thầy tới thăm tôi, tôi có một món quà tặng Thầy. Thầy nghĩ rằng tôi được người ta tặng nhiều lắm nên tặng lại. Tôi nói với Thầy: *“Đây là món quà tôi đã mua”*. Tôi muốn nói với mọi người rằng, chúng ta tặng cho người phải bằng sự quan tâm của chính mình, bằng sự thật làm của mình. Nhân dịp 20-11 năm ngoái, mỗi người cầm một món quà tặng tôi, tôi yêu cầu mọi người mang về hết, không phải tặng tôi mà tôi sẽ tặng quà cho họ.

Cho nên trong bài học này, Hòa Thượng nói người có lòng nhân từ thì sẽ sống thọ. Thậm chí, người có lòng nhân từ, nếu bị bệnh khổ thì bệnh cũng nhẹ nhàng. Ngược lại, người không có lòng nhân từ thì dù bệnh nhỏ nhưng lại rất đau khổ. Trên Kinh Phật nói *“Nhất thiết pháp từ tâm tướng sanh”*. Bệnh là một pháp nên nếu tâm mình nhẹ nhàng, chấp nhận sự thật về bệnh tật, chấp nhận rằng mọi sự mọi việc đến với mình là nhân quả của mình, nhiều đời nhiều kiếp mình đã tạo nhân không tốt, thì bệnh tật hay mọi thứ đến với mình cũng nhẹ nhàng.

Mấy tháng qua, tôi đã trải qua những ngày tháng rất khó khăn. Răng của tôi lúc nào cũng ê buốt, không ăn được gì nhưng tôi vẫn cười, vẫn tiếp khách tụng tụng mà không ai biết. Lúc này, tôi biết rằng do đời trước mình tạo nhân không tốt nên bây giờ phải gặp quả, do đó, tôi chấp nhận. Tôi không oán trời, trách người. Lẽ ra tôi có thể la toáng lên và có thể đến những cơ sở y tế tốt nhất. Nhưng tôi vẫn chịu đựng bình thường.

Lòng nhân từ không phải chỉ là yêu thương với tất cả chúng sanh mà còn là đối đãi với bệnh khổ của chính mình, phải nhìn thấu nguyên nhân bệnh khổ. Lòng nhân từ còn phải lan tỏa đến với thiên địa quỷ thần, với hoàn cảnh đại tự nhiên và đối với tất cả chúng sanh. Lòng nhân từ không dừng lại ở việc phóng sanh. Còn nghĩa khí là gì? Là khi chúng ta những bất kỳ việc gì lợi ích cho người thì việc đó đều là việc nghĩa khí. Có những việc nghĩa tình không phải có kết quả ngay trước mắt mà là hôm nay chúng ta làm nhưng nhiều năm sau mới có kết quả. Tuy nhiên, có những người không muốn làm những việc mà nhiều năm sau mới có kết quả.

Trước đây có quốc gia từng cho chúng ta vay mượn dầu rồi còn xóa nợ cho chúng ta, trong khi họ còn rất là khổ sở, chiến tranh tang tóc. Trên bình diện quốc gia và gia đình, chúng ta thấy rõ người làm việc nghĩa thì giàu có. Người biết tiếp nhận nghĩa tình của người thì luôn khắc cốt ghi tâm để báo ân. Đạo lý này tưởng chừng ai cũng hiểu nhưng vì không làm nên họ không thực sự hiểu. Họ luôn so đo lời lỗ, được mất, để rồi cuối cùng trên cán cân đó, phần lợi lại nhỉnh về phía họ, khiến họ được chiếm phần hơn. Nhiều người ban đầu có nghĩa có tình, nhưng chính sự so đo này biến họ trở thành người bất nghĩa.

Phật Bồ Tát trước kia là phàm phu, nhưng các Ngài đã vượt qua, không bị tập khí xấu ác của phàm phu sai xử nên các Ngài trở thành Phật Bồ Tát. Từ đây, chúng ta biết vì sao chúng ta là phàm phu mà vẫn mãi là phàm phu? Cho nên Hòa Thượng khẳng định rằng trong mạng có tiền tài thì cho dù bạn có vứt bỏ thì nó vẫn quay trở lại. Người học Phật chân thật trong lòng đều biết rõ việc này! Người học Phật hàm hồ, qua loa thì không làm hoặc trong lúc làm, các tập khí xấu ác lôi kéo khiến họ cứ cân đo đong đếm, có lợi cho họ thì họ làm, thiệt thòi cho họ thì họ không làm.

Chúng ta là người học Phật, học chuẩn mực Thánh Hiền, chúng ta hãy xét xem lòng nhân từ của chúng ta đã đạt đến mức độ nào? Và việc nghĩa hằng ngày, lúc đối nhân xử thế tiếp vật, ta đã làm được đến đâu? Việc này không khó làm! Chỉ cần dụng tâm chân thành, lòng chân thật thì chúng ta sẽ chu đáo mọi bề, sẽ biết cách để làm, mà không cần ai đó phải chỉ bảo. Ngay nơi tâm chân thành sẽ tự khắc khiến chúng ta làm tốt nhất. Hằng ngày, khi gặp việc nhân chúng ta sẽ phát khởi được lòng nhân từ. Khi gặp việc nghĩa chúng ta sẽ làm đúng với đạo nghĩa, tình nghĩa. Lục Tổ Huệ Năng từng nói: *“Nào ngờ tự tánh vốn sẵn đầy đủ, nào ngờ tự tánh năng sanh vạn pháp”*. Cho nên có người không được dạy mà vẫn biết làm.

Tuy nhiên, có người được dạy mà vẫn làm sai. Thậm chí, miệng thì nói ân nghĩa, đạo nghĩa, tình nghĩa nhưng trong cách đối nhân xử thế tiếp vật của họ thì trái với ân nghĩa, tình nghĩa, đạo nghĩa. Do đó, chúng ta được học, được tiếp thu rồi thì phải luôn phải quán sát xem việc làm của mình đã tới đâu. Đã từ rất lâu, ngoài những việc tôi không biết, còn lại những việc tôi đã biết, tôi không bỏ qua bất kỳ việc nào trong khả năng của mình, không bỏ qua kể cả những việc phải rất cố gắng mới làm được. Tôi luôn là làm ngay, không để mất thời gian. Hành động như thế cũng nằm trong phạm trù của lòng nhân từ và nghĩa khí. Chúng ta không nên để mình biết mà thờ ơ hoặc có làm nhưng làm một cách dè dặt. Lòng nhân từ phải xuất phát từ những việc nhỏ nhất.

Khi chúng ta làm việc nghĩa khí không cần phải để cho người khác biết. Hòa Thượng chỉ dạy rằng nếu muốn người khác biết thì chính mình đã nhận dương đức. Người ta tán thán một câu thì đã bớt đi một phần phước của mình. Không ai biết mà chúng ta vẫn làm thì đó mới có âm đức. Chúng ta là người niệm Phật, điều chúng ta cần là âm đức. Một cách nói khác theo Tịnh Độ là chúng ta không làm việc thiện, không

làm việc ác mà là làm việc tịnh thiện, thuần thiện, xa lìa thiện ác. Tâm không dính mắc vào thiện ác, như Hòa Thượng chỉ dạy: “*Việc tốt cần làm nên làm, không công không đức*” nghĩa là chúng ta làm không phải công đức, không phải vì phước báu, không phải vì lưu danh thiên cổ mà làm. Đơn giản đó là việc cần thiết nên làm thôi! Khi làm xong rồi thì quên hết./.

***Nam Mô A Di Đà Phật***

*Chúng con xin tùy hỷ công đức của Thầy và tất cả các Thầy Cô!*

*Nội dung chúng con ghi chép lời giảng của Thầy có thể còn sai lầm và thiếu sót. Kính mong Thầy và các Thầy Cô lượng thứ, chỉ bảo và đóng góp ý kiến để tài liệu học tập mang lại lợi ích cho mọi người!*